

WWF

4/2020

Kort och gott på svenska

FINN KLIMATHOPP PÅ DITT MATBORD

När hösten kom, började många av oss i södra Finland förskräckt tänka på den kommande vintern: Tänk om november också i år blir sex månader lång? Och tänk om skridskorna återigen får hänga kvar i förrådet och kälken i källaren?

Enligt meteorologiska institutet var fjolårets vinter ett undantag eller till och med rekordvarm i nästan hela landet. Detta kan vara bara en försmak på det som komma skall, eftersom varma vintrar blir allt mer sannolika i takt med att klimatförändringen framskrider.

När den grå vintern slår till, kan hoppet återfinnas på matbordet. Jag älskar att laga mat. Färggranna grönsaker blir underbara soppor, sallader och grytor. Även under julen piggar festbordets färgsprak upp. Vi njuter tillsammans med familjen av rotsakslådor, svampar som vi har plockat själva och sik som fiskats på ett hållbart sätt.

En läcker och färggrann måltid är också en klimatgärning, då den sammanställs med jorden i åtanke.

”För närvarande är livsmedelproduktionen den största enskilda globala orsaken till växthusgaser och den förstör även naturens mångfald. Våra livsmedelsval är ofta förknippade med hurdan mat vi är vana vid att äta och vad vi erbjuds. I den här tidningen funderar vi också på hur staternas närings- och matrekommendationer kunde göras mer hållbara ut perspektivet för såväl människorna som jorden.

Även jag kan varmt rekommendera en kost som gynnar naturen och klimatet och WWF:s matrekommendationer, vilka jag är stolt över att följa. Mitt i den mörka och kanske grå vintern för mat oss samman – även i kampen mot klimatförändringen.

PS. Hjälp att komma igång med miljövänliga kostvanor hittar du på wwf.fi/ruokaopas

Liisa Rohweder
generalsekreterare, WWF Finland

Närings- och matrekommendationer borde främja också

PLANETENS VÄLBEFINNANDE

TEXT NOORA LAAKSONEN • ILLUSTRATION KATRI VIRTALAAKSO

Enligt en ny rapport främjas inte planetens välbefinnande av det vi äter i genomsnitt. Livsmedelsproduktionen är den största enskilda orsaken till utarmningen av naturens mångfald och därför borde lokala närings- och matrekommendationer även ta hänsyn till miljön.

Enligt rapporten, som publicerades av WWF och Oxforduniversitetet i oktober, är det sätt på vilket livsmedel för närvarande produceras och konsumeras ohållbart. Enligt rapporten garanterar inte ens nationella miljövänliga närings- och matrekommendationer en miljövänlig kost. I utarbetandet av rapporten undersöktes nationella rekommendationer från 75 länder.

De nationella närings- och matrekommendationerna beskriver hurdan kost som främjar hälsa och de används till exempel i planeringen av offentliga livsmedelstjänster.

Livsmedelsproduktionen ger upphov till 25–30 procent av de globala växthusgaserna och är den största enskilda orsaken till utarmningen av naturens mångfald. Det finns dock en lösning på problemet: lokala kosten ska och är möjliga att ändra i en mer miljövänlig och hälsosam riktning.

”Närings- och matrekommendationerna skulle kunna fungera som ett ypperligt verktyg för att styra människans livsmedelskonsumtion i en mer hållbar riktning”, säger WWF Finlands skyddsexpert **Mari Koistinen**.

Men det finns ändå inte en enda rätt kost som skulle garantera naturens och människans välbefinnande överallt i världen, utan lösningen måste granskas med utgångspunkt från lokala möjligheter, styrkor och svagheter. Till exempel måste överkonsumtionen av produkter med animaliskt ursprung i rika länder minskas betydligt och samtidigt måste användningen av grönsaker ökas, för att människor som lever i länder som befinner sig i en svagare ställning ska kunna äta mer mångsidigt och tillräckligt näringsrikt. Ändringen får emellertid inte hamna enbart på konsumenternas axlar.

De finska rekommendationerna är på rätt väg

Hur man har tagit hänsyn till miljön i närings- och matrekommendationerna på olika håll i världen varierar. Till exempel har man i de gemensamma nordiska närings- och matrekommendationerna tagit hänsyn till miljön och de finländska närings- och matrekommendationerna utarbetas utgående från dem.

Målet med de finländska närings- och matrekommendationerna, som publicerades 2014, är en hälsofrämjande kost, som samtidigt är så hållbar som möjligt med tanke på miljön. Den nuvarande rekommendationen är dock inte tillräckligt ambitiös med tanke på miljön.

”Grundproblemet är att de finländska rekommendationerna är för vida. Genom att följa rekommendationer kan man äta på ett sätt som är oerhört miljövänligt eller skadligt för miljön. I uppdateringen av närings- och matrekommendationerna måste miljöperspektivet stärkas väsentligt”, säger Koistinen.

WWF:s och Oxforduniversitetets rapport får stöd av tidigare nationella studier. Till exempel konstateras det i ställningstagandet som Finlands miljöcentral (SYKE) publicerade i augusti att ”i de nationella närings- och matrekommendationerna måste man ta hänsyn till både den näringsmässiga och ekologiska hållbarheten”.

SYKE:s forskningsprofessor **Minna Kaljonen** bekräftar att man i närings- och matrekommendationerna behöver mer än bara hälsoperspektivet.

”Närings- och matrekommendationerna är en oerhört bra plattform för att påverka hur livsmedelskonsumtionen kan göras mer hållbar. Rekommendationerna styr till exempel skolmåltiderna, där det nu finns en stor efterfrågan på nationella rekommendationer gällande miljöfrågor. Via skol- och daghemsmåltider och på bredare basis offentliga lunchserveringar når man ut till en stor andel av finländarna”, säger Kaljonen till WWF.

Kaljonen drömmer om att närings- och matrekommendationerna skulle kompletteras med mer specifika miljökriterier och att man i likhet med nuvarande mätare för näringsvärde även implementerade någon typ av mätare för miljöåtlighet för maten.

Rapporten får stöd av den offentliga matservicen

Närings- och matrekommendationerna är även införlivade i serviceavtalet för den offentliga matservicen. Vi frågade Helsingfors stads matservice om vad de tänker om rekommendationernas miljöperspektiv.

Matservicen producerar cirka 100 000 måltidsstunder dagligen.

”Jag ser inget hinder för att närings- och matrekommendationerna kunde utökas till att inbegripa även andra perspektiv än främjande av hälsan. Det skulle kräva åtminstone en nationell diskussion om frågan samt en utökning av expert- och forskarteamet starkare än nu från näringsforskare till också experter på livsmedlens miljöpåverkan”, funderar Meri Mathlin på enheten för utvecklingstjänster vid Servicecentralen Helsingfors.

Mathlin anser att det vore nyttigt att lista allmänna miljökriterier i rekommendationerna, särskilt för matserviceproducenter i mindre kommuner. Helsingfors stads matarbete och planeringen av matlistorna styrs av åtgärdsprogrammet Koldioxidneutralt Helsingfors 2035, men alla kommuner har inte nödvändigtvis ett eget program för minskning av utsläpp som styr utvecklingsarbetet. Hon tror dock inte att det kommer att bli några större förändringar i de nya rekommendationerna, eftersom näringsforskningen framskrider långsamt.

”Mångsidig användning av grönsaker och fisk samt främst minskningen av bearbetat kött och hårda fetter är i linje med också hälsoperspektiven.” ■

Läs mer (på finska): wwf.fi/ruokaopas

Ät hälsosamt och miljövänligt

Enligt de finländska närings- och matrekommendationerna utgörs grunden till en hälsosam kost av grönsaker, frukt och spannmål. Också WWF rekommenderar en grönsaksorienterad kost. Enligt våra rekommendationer kan man även äta kött, men med måtta. Rött kött bör finländare med tanke på miljön inte äta mer än högst en portion (100–150 g) i veckan. Det är även bra att begränsa konsumtionen av mjölkprodukter till cirka två deciliter per dag. Intaget av hållbart fiskad fisk kan till och med ökas. Bra inhemska fiskar är mört och strömming. När det gäller frukt och grönsaker lönar det sig att favorisera sådana som det är säsong för.

Nya

FRAMGÅNGAR

Tack för ditt stöd! Dessa aktuella framgångar skulle inte vara möjliga utan våra stödjare och vårt långsiktiga naturskyddsarbete. Fler framgångshistorier hittar du på wwf.fi/suojelusaavutukset

Fjällgässen vilade under sin höstmigration i Finland

I Limingoviken, söder om Uleåborg, påträffades 27 fjällgäss i september. I Finland har man inte påträffat akut utrotningshotade fjällgäss under höstmigrationen på cirka 50 år. Vi bad lokala jaktsällskap att avbryta gäsjakten medan de akut utrotningshotade fjällgässen befinner sig i Finland. Regionala jaktaktörer förhöll sig konstruktivt till frågan och fjällgässen kunde tryggt fortsätta sin flytt söderut. En vecka senare fick vi glädjande nyheter från Grekland, då flocken hade anlänt till måldestinationen vid sjön Kerkini.

En ny makiart upptäcktes i Madagaskars djungel

På Madagaskar har man upptäckt en helt ny primat, som fått det vetenskapliga namnet *Microcebus jomahi*. Denna nya makiart, som är lika stor som ett dricksglas, upptäcktes i nordöstra Madagaskar, där dess habitat i huvudsak består av djunglerna i låglandsområdena. Upptäckten är viktig, eftersom den påvisar att det fortfarande är möjligt att upptäcka nya arter. Den här nya lilla makin klassificerades redan vid upptäckten som utrotningshotad och avskogningen hotar även hemskogarna för arterna på Madagaskar. På Madagaskar fokuserar vi på att förbättra skyddet av habitaterna och återställning av skogarna i de områden som skogar har skövats.

En av den akut utrotningshotade malayatigrarna har fått ungar

Våra dolda kameror har avslöjat glada nyheter från Malaysia! På två foton som tidigare i år togs med en dold kamera syns en tigerhona med hela tre ungar. Ungarna är cirka 1–1,5 år gamla och videobilderna avslöjar att de följer moderns varje steg. Ungarna har en särskild roll i malayatigerns överlevnad, då endast 80–120 av dem lever i det vilda enligt IUCN:s uppskattning. I Malaysia kartlägger och röjer vi bland annat trådfällor som används vid tjuvjakt och som kan vara ödesdigra även för tigrarna.

Med hjälp av talkokrafter revs fler än 300 lägereldsplatser i nationalparken

I oktober ordnade vi i samarbete med Forststyrelsen och Allergi-, Hud- och Astmaförbundet ett gemensamt talkoarbete för att riva lägereldsplatser i Nuukio nationalpark. Evenemanget, som ordnades som ett talkoarbete på distans, överträffade alla förväntningar, då 33 frivilliga talkogäng lyckades riva hela 350 olagliga lägereldsplatser under dagen. Lägereldsplatserna belastar nationalparkens natur och i takt med att friluftslivet har ökat enormt i år, har också allt fler olagliga lägereldsplatser dykt upp i nationalparken. I år ställdes vårt traditionella talkoläger in på grund av coronapandemin, men enligt vår skyddsexpert **Teemu Niinimäki** påvisade talkoarbetet med att riva lägereldsplatserna att det är möjligt att uppnå en god talkoanda och oerhört bra resultat också vid distanstalkoarbeten.

Stödjarservice

Telefon: 040 192 3112,
vardagar kl. 9–16

E-post: donator@wwf.fi

Adress: WWF Finland, stödjarservice,
Fågelviksgatan 10, 00500 Helsingfors
wwf.fi/kummipalvelu

Donationskonto: FI41 15723000011189
BIC (Swift) NDEAFIHH

Vill du göra en adressändring eller byta till den elektroniska tidningen?

Du kan enkelt göra ändringarna via
wwf.fi/tukijapalvelu/

Idéer till artiklar och respons gällande tidningen kan du skicka till toimitus@wwf.fi

Mer hållbar KONSUMTION

TEXT OCH FOTO ESSI PITKÄNEN

Om vi fortsätter konsumera som vi gör nu, kommer jordens natur inte att klara det. Till exempel går det åt minst 2 700 liter vatten för att tillverka en t-shirt av bomull. Vår Partnership Manager Aino Sirkesalo berättar varför WWF ändå har en webbutik.

”WWF:s mål är att minska mänsklighetens överkonsumtion – varför säljer vi då pandaprodukt i vår webbutik? Syftet med WWF:s webbutik är att betjäna våra stödjare och det är viktigt för oss att vårt arbete kan stödjas på många olika sätt. Vi har medvetet ett ganska knappt utbud i vår webbutik, eftersom dess främsta syfte inte är att öka konsumtionen, utan att ge folk en möjlighet att stödja vårt arbete. Vi uppmuntrar också alla att tänka över sin egen konsumtion och endast köpa sådana produkter som man verkligen behöver.

Vi väljer ut produkterna omsorgsfullt och säkerställer att de är miljövänligare än genomsnittet. Till exempel är ull i de mössor som Villawool tillverkar Bluesign-certifierade, vars kriterier bland annat betonar kemikalier, vattenförbrukning och produktionens utsläpp. I våra pappersprodukter, såsom anteckningsboken och naturkalendern, används alltid FSC-certifierat papper, vilket anger att trädet har fallits från en hållbart underhållen skog. Fyllningen i våra mjukisleksaker är å sin sida tillverkad av återvunnen polyester.

Merparten av de textilier som vi använder, till exempel till t-shirts, luvtröjor och collegetröjor för vuxna och barn, kommer från det finländska företaget Pure Waste, vars produkter är tillverkade av 100 procent återvunna material. Produkternas råvaror samlas in från två huvudsakliga källor: överblivna stuvbitar från klädindustrin och garnavfall från spinneri- och vävfabriker. När produkterna tillverkas av återvunna material, sparar vi bland annat på vattenmängden som går åt till att odla bomullen.

Utöver miljöaspekterna betonar vi även var WWF-webbutikkens produkter är tillverkade och hur tillverkaren ombesörjer sitt sociala ansvar och arbetstagarnas intressen.” ■

Julkapparna från WWF-webbutiken

Beställ julkapparna från WWF-webbutiken senast den 18 december, så hinner paketen fram till julafton. I webbutiken kan du välja en annan leveransadress för produkterna.

För beställningar vars värde överstiger 50 euro är leveransen kostnadsfri.

kauppa.wwf.fi

Tack till alla våra stödjare för 2020!

Vi är tacksamma för att ni har kvarstått vid vår sida även under dessa utmanande tider.